Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-572882-p0001-6

01 A 6640

ULB Halle 3
003 108 309

Sb.

VD 17

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-572882-p0002-2

52 81.

אל־ישוע משיח יהוה אדוננו
ואלהינו

זבח־תודה

Seu

GRATIARUM ACTIO

QVAM

Patriæ desideratissimæ pro restituta demum pace aurea gratulaturus ex animo, ad formam Orationis breviter, & qvantum fert indoles Ebrææ lingvæ conscripsit, inq; Academiæ Witebergensis Acroaterio Majori Dominica XXI. post Trinitatis pro more recitavit.

JOANNES NICOLAI,
Naxschowius Danus.

WITTEBERGÆ,
Ex Officinâ typographicâ Johannis Haken.

M. DC. XLV.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-572882-p0003-8

Perqvàm Magnifico, Amplissimo, Consultissimoq;

Dn. RECTORI.

unà Cum

Cæteris in inclyta Havniensi Academia PATRIBUS CONSCRIPTIS, VIRIS admodum Reverendis, Excellentissimis, Experientissimis & Præclarissimis, SS. Theologiæ, tùm Medicæ facultatis, & Sanioris etiam Philosophiæ Professoribus eminentissimis, longeq; celeberrimis, Patronis & Præceptoribus suis devotè colendis,

S. P.

QVòd splendididissima vestra Nomina, *V. Maximi*, præscribere ausus fuerim nescio cui Oratiunculæ meæ, qvam meliùs longè erat perire domi, qvàm publicè censorum jugulari severitate, ejus rei causas non ità leves habui. Nam ut nihil jam dicam de singulari vestro in Musas & Musarum Gratiarumqve alumnos amore, & humanitate penè incredibili, qvæ etsi tanta est, ut vel unicè hoc gratitudinis documentum

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-572882-p0005-9

mereri posse videatur; tamen hoc ipsum postulant beneficia illa multa ac magna, qvibus me pro innatâ benevolentiâ in Patriâ semper Academiâ estis prosecuti, tâm re & operâ vestrâ juvando, tùm consiliis qvoq; saluberrimis studia mea & conatus sustentando prolixè. Et hæc ipsa, fateor, in causa potissimûm fuêre, cur publicum hoc observantiæ meæ ac debitæ gratitudinis testimonium proferre voluerim in præsentia. Vestrum erit, *V. Celebratissimi*, hunc affectum ergâ vos ac pietatem meam dexteriùs, uti soletis, imò more vestro, id est, humanissimè interpretari, meq; benevolentia vestra solita complecti deinceps, qvi studebo vicissim semper, & dabo operam sedulò, ne qvid illius desideretis in meo studio, qvod ad existimationem & honorem vestrum facere possit unqvam. *Patroni Magni*, Deus vos servet.

V. A. & Gloriosissimis Nominibus

Virorum Maximi

devotus perpetuò, addictusq;.

Joannes Nicolai, Naxschowius

Danus.

כל־מעשינו יהיו בשם יהוה:

איש־הגדול וכל־אבות

הנשארים בישיבה הזאת כל אנשי השם
ואתם הבחורים נחמדים
והיקרים כלם:

שעה ההיא הטובה וברוכה אשל משבועים וש
ישלש ויותר שמעתי את־קול מבשר טוב מ
משלום הארץ ארץ דניא הנה היום את־רוחי ב
בקרבי העיר לדבר את־הדברים האלה במקום
הזה המהלל אנא נתחברו בעלי אספות ושבת
תחכמונים אשר מעולם אנשי שם ושמעתם
הולך בכל־הארצות כי אנשי מופת המה: וגם
טרו שם בחורים נחמדים ונעימים עצמו מספר:

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-572882-p0007-0

על־שמחה הזאת מהרתי לבא היום להתראות
בעשרת הדברים האלה דברי שלום והמלחמה
נעדרי כל־היופי והערבות להיותי ערל שפתים
קצוץ הדבור ובלעגי שפה ועד־עתה : ובטחתי
בענותכם ובטוב טעם מעשיכם שתשתדלו בכ
בכחכם הגדול לשמוע בנדבה את־הדברים אשר
עתה אדבר באזניכם : וההיא אם־מעט אל־ת
תהי קלה בעיני הערככם : והזאת נא שאלתי
ובקשתי אשר בקדה ובהשתחויה בכל־לבי
ובשרי אשחר פני תפארתכם :

שנתים זה ימימו יותר עברו וחלפו אנשי ה
השם למו אשר יהוה צבאות אלהי ישראל כעצת
רצונו וכאשר ישר בעיניו פתאם עלינו ועל־ישבי
הארץ ארץ מולדתנו על־המלכות דניא הביאה
את־גדוד העצום והגבור אשר אין מספרו ואשר
רב מאד מחנהו סביב בכל־גבולנו : לפניו אכן
כל־

כל-אנשי האדמה רעשו מאד מאד צרה החזיקה
אתם חיל כיולדה כי-לא—מערכה למלחמה
להם וגם עלה הצר בחלונם ויבוא בלט
במעונותם ; ושמעו-גם את-דברי השר האמר
על-גאון הרב לבו באזני הפרשיו לאמר ; הכרה
האספו וערכו המגן וגשו למלחמה קומו ונעלה
בארצם ונבואה אל—ערי המבצר קומו ונעלה
בלילה ונשחיתה ארמנותם ; ושמע שמעו כל-
ישבי הארץ את-שמעם ורפו ידם עד-מאד וחית
לבם ביום ההוא כלב אשה מצרה ; ויאמרו איש
אל-רעהו ; אך היום הזה יום אניש ויום רעה
ומחתה רבה ; אוי-לנו כי-כל-עצתם עלינו בעברון ;
ויאמרו גם זקני העם וזקני הכהנים לאמר ; מי-נא
הזאת יחל מרעהו ומשכנו ; אלינו נסעו השכנינו
ולא ידענו כי על-הארץ מולדתנו חשבו מח
מחשבות ; וידברו את-בריתי שלום עמנו בפיו

והנה

וחנת בקרבו שמו מארבים : ויעלו פריצים
לנחלתו חרב פתחו ודרכו קשתם להפיל ישבי־
הארץ : אוי־לנו כי במצור ובמצוק־רב א
אנחנו ומבקשי נפשנו יציקו מאד לנו : בימים
ההם ובעת ההיא באו כל־אנשי ארץ דניא כל־
מקטן ועד־גדול לספר על־נגעי הארמתו וקראו
בקול גדול לאמר: למה זה מרחם יצאנו לראות
עמל ויגון הזה בגוינו ובמלכותנו : תרדנה
עינינו דמעה ועפעפנו יזלו־מים לילה ויומם כי
קול נהי נשמע מארצנו כי שבר גדול נשברה
נחלתנו מכה נחלה מאד : ויבאו כל־ישבי ארץ
ויעמדו לפני יהוה אלהים וקראו בשמו ושבו וה
והתפללו והתחננו בשרש עקר לבם לאמר : ה
הנה כל־הרעה הזאת לנו קראת ברב עוננו: ליהוה
אלהים כל־חטאנו איש עם־אשה זקן עם־מלא
ימים : כל־חבל חבלנו לו ולא שמרנו את־

המצות

המצות ואת־החקים ואת־המשפטים אשר צוה
אתנו ; כל־עזבנו מקור מים החיים את־יהוה ;
כל־מנעורינו ועד־היום הזה הרעה עשים בעיני
אלהינו לבלתי שמע בקולו והאיש שרירות
לבו הרע עשה ; ויקשב רגע יהוה צבאות
בקול תפלתנו וידבר עלינו טובה להשיב את־
חמתו ממנו והעלה את־איבים מארצותנו נתן
אתנו את־שלום את־החסד ואת־הרחמים ; ויאמר
אל־לבו לא־אסף לזכר עוד חטאתיכם כי אם־
אסלח לעונכם ונחמתי על־הרעה אשר חש
חשבתי לעשות לכם ; הבה כל־בני האדמה
ותבינו מה־רחום וחנון מה־ארך אפים ורב־חסד
יהוה אלהינו ; על־זאת כרת היום שאל האיש
את־רעהו לאמר ; מי־שמע כאלה שעריות
עשים מאד אנחנו וימח יהוה אלהי השמים
את־כל־עונינו מלפניו ; ונצעק אליו צעקה גדולה

בעת

בעת רעה ובעת צרה והן תפלותנו לרצון וזבחי
שפתים ערבו לו : וישמע את—זעקת לבנו בבקר
ואת—נפשותנו כגבור הציל מיד מרעים : ויתן
לארצותינו את—שלום שלום אשר טעמו ערב
וטוב מרבש ונופת צופים : ואתם כל־יושבי הארץ
דניא התבוננו־נא הזאת התבוננו ושמחו בזאת
כשמחת בקציר : באו בקול תודה לפני יהוה אלה
היכל קדשו אל־מקים הזה אשר שכן שמו שם
ואמרו : יגדל יהוה אלהים החפץ שלום עבדיו
ולשוננו תהגה צדקתו כל־היום תהלתו : ברוך
יהוה אדוננו וברוך שם כבודו לעולם כי שמע
מן־השמים את־קול תחנתינו והציל מיד הרעים
ומכף העריצים אשר ברבבות העם סביב שתו
עלינו : והפיר את־עצתם והניא מחשבות איבנו :
מי כמוך יהוה גדול אתה וגדול שמך בגבורה
להאביד רגע ולהושיע : לחמו עלינו הצרים
ילא

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-572882-p0012-7

ולא גברו כי אתה יהוה אלהים אתנו אתה
זרוע מנוסנו: וישליכי כל־עמי ארץ אליך את־
ריב הענים והנה חמלת עליהם וקרבת לנוד להם
ופנים ולא הערף הראיתם ביום צרה: וה
והבה כל־ישבי הממלכות ארץ דניא הבה נא
והשכילו הזאת קוסו ונעלה אל־יהוה אלהינו
רנו בשמחה וצהלו השמיעו הללו ואמרו: הת
התהלה לאלהים כי לא שכח צעקת עניים:
חסדי יהוה שלא תמנו כי לא־כלו רחמיו:
טוב יהוה לקוו לנפש תדרשנו: לא יזנח לעולם
אדני כי־אם הוגה ורחם כרב חסדיו: הבה
לכו אנשי ארץ מולדתנו ונספרה הזאת בחיכל
הקדש לאמר: ברוך יהוה צבאת אלהי ישראל
אשר לא נתן את־כל־חסן הארצותינו ואת כל־
יקרן לחרב לפני איבינו: ברוך היום אשר הא
האיש מבשר את־שלום בו יום ההוא אשר

 דברי

דברי שלום נשמים בו אל־יהי ארור : הבה־נא
השמרו בנפשותיכם ולא תוסיפו לחטא חטאיכם
הגדולים : שובו־נא האיש מדרכו הרעה
והיטיבו דרכיכם ומעלליכם : והקשיבו לדעת
כי כחמר ביד היוצר כן־ביד יהוה אתכם
להאביד אם לא נחמתם על־הרעה : הוסרו־נא
והאספו להסיר שקוצי לבבכם מפני יהוה פן־
שנית תצא כאש חמתו ובערה ואין ישוב אפו
עד־עשתו ועד־הקימו מזמות לבו מפני רע
מעלליכם : בקשו־נא כל־ישבי הארץ דניא את־
אלהים בכל־לבבכם וימצא לעת מצא ויעשרן
אתכם בכל־נפלאתיו ולא תראו החרב והמלחמה
לא תהיה לכם כי שלום האמת יתן יהוה
בארצכם : הבה לכו ושפכו כמים לבבכם
לפני ארני שאו אליו כפיכם והעתירו בעד המלך
ובעד שלומו כי בשלומו יהיה לכם שלום ואמרו :

ברוך

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-572882-p0014-9

ברוך המלך יתעלה שמו וירום רום הודו: יהי חסדך
אלהים עליו ותן־לו ארך ימים החיים עולם ועד:
חרב האלהים את־עצת הצריו והפלם בחרב
לפני איביהם וביד מבקשי נפשם: ואתה
יהוה תשמרו ותצרנו מן־הדור זו לעולם ותושיבו
בנות שלום ובעזו ישמחו כל־ישבי ארץ ובישועתו
מה־יגילו מאד: וגם יהוה ברך את־נשיאת
הממלכות ארץ דניא אדוננו ונשיאנו חנון: ברך א
את־גברתו ואת־אחיו אם־כל־בית המלך: יתן
יהוה אלהים הגאל ישראל למען הנשיא יחי ב
כארך בארץ החיים ושמו יזכר ימים ימימה ועד
עולם: ברך אף אלהים את־אנשי ממלכותנו
החורים והאדירים כלם: וחיו־גם לחוי עולם
כל־יועצי המלך ושאר כנותם ושלום וכל־טוב
ישגה מאד להם: שמר־גם יהוה אדני את־העיר
הו״ניא עיר האהץ דניא מהוללה וכל־ארמנותה

 המלך:

המלך : יתן יהוה אלהים כי יבאו בשערי העיר
הזאת מלכים ושרים ישבים על־כסא אבותם
וישבה לדור ודור לעולם : ברך אף את־כל־
אבות הנשארים בישיבת הו״ניא כל־רבים
המשכילים וכל־מצדקי הבחורים בה : תהי־נא
ישיבת העיר מהוללה הו״ניא נוה־צדק ומקום
הקדש : על־תאבד יהוה בה התורה מכהן והעצה
מחכם : ברך־גם יהוה את־כל־ארץ מולדתנו :
יהי כנהר שלומה והצלחתה כגלי הים לעולם :
שמר יהוה את־ישיבה הזאת ישיבת וויטנ״בערג
ואת־כל־רבי חכמה אשר בה העשים מלאכות
יהוה באמת ובתמים : וסוף יהוה אלהים ברך־
גם ברך את־נשיא הארץ הזאת נשיאנו וארוננו
חנון יוחנן גאר״גיאיס : ברך את־גברתו ואת
בניו : ברך את־בנותיו ואת־כל־ביתו : יפתח
האל את־ארבות השמים ויריק ברכה עד־
בלי־די :

כליר־לו ולכל־ישבי הארצו : יתן יהוה
אלהים למען טוב וטוב במהרה נתבשר לשלום
האדמתו ולשלות הארמנותיו וגם־יחד ישמרה
שלום שלום בכל־ארץ גרמ״ניא ועד־הקצה
תבל : והיה הדבר הזה לנו לששון ולשמחת
לבנו : ותבענה שפתינו תהלה להודות לשם
תפארתך מעת ועד־עולם לאמר : הללו את־
יהוה כל־גוים שבחוהו כל־האמים כי גבר
עלינו חסדו ואמת־יהוה לעולם הללויה
הללויה :

אמר :

ברוך נותן ליעף כח :

RECTOR

ACADEMIÆ WITTEBERGENSIS,

CHRISTOPHORUS WACKE, J.U.D. PROFESS. PUBL. ILLUSTRISSIMÆ VIDUÆ PRINCIPIS ANHALTINÆ In Coßwigk/ &c. CONSILIARIUS, CURIÆ ELECTORAL. & FACULT. JURIDICÆ ASSESSOR,

CIVIBUS ACADEMICIS S. P. D.

SI non niſi honeſtè ac innocenter homines degerent vitam, nec læderet alius alium, & qvisqve cuiqve tribueret ſuum, nunqvam non pax & concordia in rebus vigerent humanis. nunc cum honeſti ac recti haud tantum amor mentibus noſtris; ſed variæ etiam ac perverſiſſimæ libidines inſitæ ſint; qvibus cùm indulgetur nimium, & jam cupiditas improba in violentias injuriasqve erumpit; neqve conſtare animorum conſenſio poteſt, & diſſilire pacem neceſſe eſt. Quod ſi juſtitiæ igitur debetur pax; ex injuſtitia autem bellum oritur; tam id malorum ſummum ac ultimum habere oportet (nam qvid affligit unqvam aut nocet, qvod non perinde inſit bello, ut injuſtitia, ex qva id oritur, metropolis vitiorum atq; colluvies qvædam omnium eſt?) qvàm Pax bonorum maximum & perfectiſſimum meritò audit.

Qvippe

Qvippe qvam omnis generis felicitates non secus, qvàm cæteræ virtutes omnes justitiam, comitari solent. Qvò magis mirari subit qvorundam vesaniam, qvi cupidi haud tantum in capiendis armis supra modum sunt; sed pertinacissimi etiam in retinendis. Parum recogitantes qvàm sola propemodum fortuna ibi agat negotium, ac nusqvam minus eventus qvàm in bellis respondeat. Neqve enim hîc aut viribus nimis, aut caussæ ipsi confidendum semper est. Cùm maximas etiam opes à parvâ sæpius atque contemtâ manu dejectas atqve prostratas constet; & penes illos haud rarò victoria steterit, qvi solâ cupiditate improbâ ducti ad arma ac in certamina descenderunt. Non qvia sceleribus & improbitati faveat Deus, unde victoria est; sed pro liberrimâ voluntate qvòd temperat omnia disponitq; ac agit, nec infreqventer infensus videtur qvos probat ac diligit maximè; & indulgentissimè fovere contra, qvos detestatur inprimis ac odit. Neqve enim una atqve eadem ratione aut mederi quibusvis, aut irrogare pœnas solet; sed per calamitates consulit aliis, alios felicitate ipsâ evertit. Qvæ rationes atqve consilia Dei cum neqve confecto negotio illicò pateant, & ægrè tandem colligantur; qvis ante, & dum aguntur res, investigare illa ac præcipere posse unqvam præsumat? Qvod si avertere noxia, & qvæ utilia videris sectari ac petere sapientis est; non detrectabit ille qvidem, si inferatur vis, ac transigi aliter haud qveat, pugnandi aleam; sed ita tamen, ut perseqvenda sibi extrema bellorum minimè omnium putet. Nam qvamvis succedat negotium rectè, non credere tamen fortunæ volet, non ignarus ludorum, qvos consuevit ludere; & di-

vinæ cujusdam virtutis statuet, moderari animo, nec sibi tantum, sed aliis qvoqve consulere. Sin parum secundis utatur rebus; & nulla aut dubia valde ac perincerta victoriæ fulgeat spes, de deponendis maturè armis cogitabit potius, qvàm retinendo diutius novissima casuum experiri volet, iniquam, si alia haberi non qveat, pacem justissimo etiam bello præferre paratus. Ad gubernatoris prudentis exemplum, qvi cedere tempestati nihil dubitat, & aliqvà mercium jacturâ servare navem. Aut medico etiam, qvi ut serpenti ulceris labi ne universum corpus objiciat, de parte cum morbo transigit, & membri unius damno salutem redimit cæterorum. Nam cum perpetuò sui sit potens, non iracundiam sibi, non & dolorem imponere patitur, qvi eò qvam plures adigit sæpius, ut, dum ulcisci hostem parant, seipsos evertant; sed rationem audit potius, & speciosis ac nocituris, tuta & salutaria præfert. Majoris animi & excellentioris virtutis statuens domare affectus, qvàm victis hostibus imponere jugum: deque cupiditatibus suis redactis in ordinem, quam fusis aut captis legionibus mereri triumphum. Sed ut capessere consilia istiusmodi sapientis præcipuè est; ita perficere ac explicare felicis putandum. Nonnullis enim sic adversari fatum solet, ut licet omnia agant pro pace & faciant, non ipsam tamen obtineant: & relinquantur suæ iratæ fortunæ, ac si majoribus pœnis debeantur. Magna itaqve & sapientiæ & felicitatis celebrandus laude Serenissimus ac Potentiss. Daniarum Norvegiarumq; Rex est, qvi bellum qvo annis proximis spem præter omnem implicitus fuit componere, illatasque injurias condonare Reip. maluit, qvàm periclitari

incerta casuum, & justam licet vindictam saluti civium ac securitati tot florentissimarum provinciarum anteponere. Quod summum ac maximum beneficium Numinis collatum in patriam, & hanc divinam Regis virtutem ne non agnoscere tacendo, idqve ingratus ac impius videretur Præstantissimus Juvenis, JOANNES NICOLAI Naxscowius Danus, orationem conscripsit domi, quam recitaturus postea acceptâ à nobis veniâ publicè est, finitis sacris promeridianis. Ebraico autē sermone ideo, ut aliâ lingvâ ne celebraret recuperatam pacem patriæ, qvâm quâ solenni carmine nato jam Servatore optimo restitutam terrarum orbi pacem cælestes præcones promulgarunt: & ipse Christus dominus discessurus terrîs pacis atq; concordiæ studium sectatoribus suis commendavit. Favete pietati Juvenis & instituto præclaro, ACADEMICI CIVES, atqve dicturo in tempore adeste benevoli atqve freqventes. Qvin vota etiam ad immortalem facite Deum, ut nobis qvoqve pro impetratâ post tot tantasqve procellas, & diuturnum armorum furorem qviete ac pace, verba in publico facere, & instituere gratulationes, præcipuè verò auctori novæ felicitatis Deo meritas laudes ac gratias reddere qvā primum liceat. P.P. Dominica XIX. post Trinitatis, anno recuperatæ gratiæ M DC XLV.

82 (Chinten)

Ad

Præstantissimum Juvenem

JOANNEM NICOLAI, Naxschowium Danum perorantem.

O Daniam beatam,
Cui post biennium unum,
Finire dura belli,
Et fas fuit vicissim
Ligare rupta pacis!
Nec te minus beatum
Niclaide meus, cui
Per ingeni eruditi
Opesq; copiasq;
Tam candida ista fata,
Regiq; patriæq;
Congratulandi abunde
Data venia & facultas!
Qvid nos? misella turba!
Cui fas qvidem libenter
Audire dona pacis
Te prædicare doctè;
Et usqve & usqve & usqve
Tot nunc, tot, ô, per annos,
Ex qvo perimus armis,
Sperare, nec potiri!

In honorem domestici & Convictoris sui svavissimi f.

Augustus Buchnerus.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-572882-p0022-3

Tomus XIII
Miscellaneorum Philolog.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-572882-p0023-8

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-572882-p0024-4

אל־ישוע מש

וא

זבח־

IM ACTIO

AM

æ pro reſtituta de-
rus ex animo, ad formam
um fert indoles Ebrææ lin-
miæ Witebergenſis Acroa-
XXI. poſt Trinitatis pro
citavit.

NICOLAI,

ius Danus.

*]

BERGÆ,
icâ *Johannis Haken*.

XLV.